

\Ons nummer: 023.002726

Informatie raad/mededeling college

Onderwerp	Voortgangsrapportage Onderzoek Energiebedrijf
Commissie	Doarp, Stêd en Omkriten
Collegebesluit d.d.	19 december 2023
Portefeuillehouder	Henk de Boer
Team	Strategie & Programma's
Adviseur	Michiel de Wit

Reden informatieverstrekking actieve informatie van het college

Collegebesluit

- Kennis te nemen van de voortgangsrapportage 'Voortgang Energiebedrijf November 2023'
- De raad actief te informeren door middel van de voortgangsrapportage 'Voortgang Energiebedrijf November 2023'

Toelichting/achtergrond

Het college is in 2022 een onderzoek gestart of en eventueel in welke vorm wij als gemeente een energiebedrijf kunnen opzetten. In april 2023 is de raad bijgepraat over de vorderingen in het onderzoek. Met de voortgangsrapportage 'Voortgang Energiebedrijf November 2023' willen we college en raad op de hoogte brengen van de bevindingen uit het onderzoek naar een gemeentelijk energiebedrijf. Dit ter voorbereiding op de opiniërende bijeenkomst over het gemeentelijk energiebedrijf op 17 januari 2024, waarin wij de bevindingen uit het onderzoek en een oplossingsrichting voorleggen aan de raad.

Onderscheid energiebedrijf en warmtebedrijf

De begrippen 'energiebedrijf' en 'warmtebedrijf' worden vaak door elkaar heen gebruikt. De betekenis verschilt echter. Het verschil tussen een energiebedrijf en een warmtebedrijf is dat een warmtebedrijf zich alleen richt op warmtevoorziening. Wanneer elektriciteit ook onderdeel is van het bedrijf spreken we van een energiebedrijf. Omwille van de leesbaarheid spreken we in dit stuk over een energiebedrijf.

Doelen Europa, Nederland en Súdwest-Fryslân

Europa

Akkoord van Parijs met als doel de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C wereldwijd.

Nederland

In 2030 55% CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990 en een volledige CO₂-neutrale elektriciteitsproductie in 2050 (klimaatwet). Nederland wil dit doen door een zo groot mogelijk draagvlak te creëren voor de transitie naar een Klimaatneutrale Samenleving (klimaatplan 2019). Ondersteunende wetgeving staat, in concept, in de wet collectieve warmte (WCW 2023). Hierin staat onder andere dat 51% van een energiebedrijf in publieke handen moet zijn.

Súdwest-Fryslân

In de Energieagenda Súdwest-Fryslân 2023 is opgenomen dat de CO₂-uitstoot in 2030 tot 50% van het niveau van 1990 wordt teruggebracht. We willen dit doen door 8.000 woningen voor 2030 aardgasvrij te maken. We gaan voor een Energieneutraal Súdwest-Fryslân in 2050.

Aanpak 'leren door doen'

Als het gaat om aardgasvrij maken van wijken zit Súdwest-Fryslân, samen met heel Nederland, in een leertraject. Met elkaar en van elkaar leren hoe we de overgang naar andere vormen van warmtevoorziening goed organiseren. De wetgeving, techniek en financieringsmogelijkheden op dit

gebied zijn volop in ontwikkeling. Omdat veel nog onzeker is, passen we de methode ‘leren door doen’ toe. Hierbij worden kort cyclisch beslissingen genomen om te komen tot een nieuwe warmtevoorziening. Bij het nemen van beslissingen hanteren we de volgende strategische doelen en kernwaarden:

Strategische doelen:

- In 2050 veroorzaken onze warmtesystemen direct of indirect geen CO2 uitstoot
- Onze bewoners hebben zeggenschap over hun warmtesysteem
- In Súdwest-Fryslân zijn de lasten van warmtesystemen eerlijk verdeeld

Kernwaarden:

- Onze warmtesystemen zijn nu en in de toekomst betaalbaar voor al onze bewoners
- Wij hebben betrouwbare en duurzame warmtesystemen
- Onze warmtesystemen passen bij het landschap

Onderzoek energiebedrijven

Met de strategische doelen en de leidende principes/kernwaarden als uitgangspunt zijn vier verschillende organisatievormen (modellen) voor een energiebedrijf onderzocht:

- een publiek warmte-infrabedrijf (Gelders Warmte Infra Bedrijf (GWIB));
- publieke energiebedrijven (Eindhoven, Groningen, Veenendaal);
- commerciële energiebedrijven (Ennatuurlijk, Eneco, Vattenfall); en
- een lokaal energiebedrijf (Warm Heeg).

Geen van de modellen voldoet aan al onze strategische doelen en kernwaarden. In het huidige WcW concept is een commercieel energiebedrijf in veel gevallen uitgesloten en dient er een publiek meerderheid belang te worden geborgd. De huidige warmtebedrijven die wij in Nederland kennen zijn gebaseerd op grootschalige systemen in stedelijk gebied. Een aantal gemeenten in Nederland (PAW proeftuin aardgasvrije wijken) zijn stappen aan het zetten in de ontwikkeling van kleinschalige warmtenetten. De gemeente Súdwest-Fryslân is met zijn pilotprojecten een van de koplopers in Nederland. Dat kleinschalige systemen haalbaar zijn zagen en ervaren wij in Denemarken. We keken naar hoe we de modellen zouden kunnen combineren tot een model waarbij de zeggenschap van inwoners kan worden geborgd samen met het optimaliseren van betaalbaarheid en betrouwbaarheid van onze warmteoplossing.

We hebben daarom gekeken naar hoe we de modellen zouden kunnen combineren tot een model waarbij de zeggenschap van inwoners kan worden geborgd samen met het optimaliseren van betaalbaarheid en betrouwbaarheid van onze warmteoplossing. We komen hiermee tot twee combinaties: een lokaal energiebedrijf met gemeentelijke steun waarbij de financiële voordelen beperkt zijn of een publiek energiebedrijf met zeggenschap voor inwoners. In de voortgangsrapportage 'Voortgang Energiebedrijf November 2023' is een toelichting opgenomen op het onderzoek en een mogelijke oplossingsrichting voor Súdwest-Fryslân.

Ervaringen uit de pilots

We zetten in op het aardgasvrij maken en het realiseren van alternatieve warmtebronnen in Heeg, Het Eiland in Sneek, Bolsward en Workum. Afgelopen kwartaal zien we vanuit deze 4 pilots een verschuiving van de gewenste naar de noodzakelijke rol van de overheid. Dit wordt veroorzaakt door uitdagingen die pilots ervaren op het gebied van participatie en daarmee de financiële haalbaarheid van het project. Daarnaast maakt de problematiek rondom netcongestie het noodzakelijk om te sturen op waar welke bronnen geschikt zijn. Beide punten zijn ook de reden dat elektriciteit meegenomen is in het onderzoek.

De focus ligt op dit moment op het leren en realiseren van de 4 pilots. Op basis van de pilots willen we met ‘leren door doen’ komen tot een aanpak voor de overige kernen en wijken. Zodat we de voordelen van onze aanpak optimaal kunnen benutten. Nieuwe initiatieven blijven we net als nu faciliteren en stimuleren in de voorbereiding tot de projectfase door middel van het aanreiken van

handvatten, advies en eventueel subsidies. Om het doel "alle woningen in 2050 aardgasvrij" te halen, moeten we nu beginnen.

Bijlage(n)

1. Voortgangsrapportage 'Voortgang Energiebedrijf november 2023'